

Jubileum – 95 rokov činnosti Speváckeho zboru slovenských učiteľov

Milan Pazúrik

*„Duch národa žije v piesni, ňou sa vznáša k výšinám.
Kto tej piesni cestu kliesni, sláva mu! Nech žije nám!“*

Úvodom

Slovenská národná hudba sa začína rodiť až v 19. storočí. Pri jej vývoji si treba uvedomiť dilemu dvojakého postoja ku kultúre: na jednej strane boli tí, ktorí si nevšímali tvrdý život na Slovensku, uzatvárali sa pred ním, aby robili vedu alebo umenie pokiaľ možno európskej úrovne, a na druhej strane boli ľudia, ktorí videli na prvom mieste potrebu ľudovýchovy, hmotného a kultúrneho povznesenia nás. To ľudovýchovné bolo dôležitejšie pre formovanie národa po všetkých stránkach, no nemenej dôležité bolo vybudovanie slovenskej vedy, slovenského umenia európskej úrovne. Ideálna syntéza však nebola vôbec ľahká. Aj keď slovenská národná hudba vyrastala z vlastného fondu slovenskej hudobnosti v romantizme, zo začiatku mala funkciu národnú – buditeľskú. Vznikala v dobách najväčšieho národného útlaku a skromným spôsobom doplňovala snahy literátov a politických činiteľov. Boli to najmä neumelé prejavy a ich vznik nemal nič spoločné s umeleckými snahami romantického zamerania. Pre obdobie celého storočia je charakteristický tento štýl, čerpaný najmä z vokálnej hudby a zameraný na úpravy slovenskej ľudovej piesne.¹

Spevácke zbory sa u nás začali organizovať až po 60. rokoch 19. storočia, keď sa aj v iných odvetviach kultúry ukázali kladné výsledky národnostného boja o slovenské práva. Zo začiatku mali ráz pokračovania ľudovej tvorivosti v meštiackom prostredí, v domácnostiach a verejných besedách. Neskôr, v spolupráci s ochotníckymi divadelnými produkciami, sa ukázala potreba sústavnejšieho nacvičovania. Slovenská mládež, vracajúca sa zo štúdií v zahraničí a účinkujúca v miestnych spevokolochoch, si priniesla vzory, skúsenosti i dramaturgiu.

Rok 1918 znamenal pre slovenskú kultúru a jej súčasť – hudbu, obrovskú príležitosť. Dominantnou v tomto rozvoji bola Bratislava. Tá sa môže pýšiť dávnou a veľkou tradíciou hudobného života. Aj dovtedy bola významným kultúrnym strediskom a jedným z najdôležitejších kultúrnych prostredníkov celej podunajskej oblasti. Mala blízko k oboom centrám politického i kultúrneho života monarchie – k Budapešti, a najmä k Viedni. Bola mestom prajúcim interpretom, skladateľom a disponujúcim štedrými mecenášmi hudby. Spomínaný rok 1918 znamenal prevratný zásah do jej života, prinášajúci zásadné zmeny i v organizácii jej hudobného života. Prvou bol vznik inštitúcií, na ktorých sa mohol zrodiť nový československý, resp. slovenský hudobný život: Slovenské národné divadlo, hudobné učilište – Hudobná škola pre Slovensko, bratislavská rozhlasová stanica Radiojournal, vznikom Hudobnovednej katedry na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského sa rozvinula teoretická báza, vznikol ochotnícky aj profesionálny symfonický orchester aj početné slovenské spevokoly.²

Trochu z histórie

Spevácky zbor slovenských učiteľov (SZSU) vznikol 3. marca 1921 v Trenčíne. Túto krásnu myšlienku založenia speváckeho zboru zrealizovali učitelia z okolia Trenčína, Ilavy a Púchova. Po prvýkrát sa zišli v Trenčíne 15. januára 1921. Svojím zapálením pre túto ušľachtilú vec, inšpirovaní aj bratským speváckym telesom Pěveckým sdružením moravských učitelů, pritiahli aj ďalších učiteľov z Považia. Jedným z hlavných organizátorov bol prvý tajomník zboru Gabriel Valocký, ktorý okrem organizátorskej práce začal so zborom nacvičovať aj prvú skladbu *Čo čušíš, čušíš* od Jána Kadavého. Hlavným cieľom umeleckej činnosti zboru bolo povzniesť národ, prehlbovať a utužovať bratské vzťahy medzi Slováckmi a Čechmi. Tak znelo aj prvé heslo SZSU: „Spevom budiť lásku k rodu“. Prvé vystúpenie mal po poldruharočnom cvičení 11. augusta 1922 na večierku Slovenského kruhu v Trenčíne. Slovenskej verejnosti sa po prvý raz oficiálne predstavil na slávnosti pri príležitosti odhalenia sochy básnika Jána Hollého 14. októbra 1923 v Maduniciach. Prvé celovečerné koncerty boli následne v Novom Meste nad Váhom a v Trenčíne 10. a 11. novembra 1923. V tomto období zbor sa schádzal a nacvičoval v Trenčíne.

V roku 1933 si zo zbierky členov s veľkým príspevím Jána Geryka vybudoval zbor v kúpeľnom meste „svoj“ DOMOV Speváckeho zboru slovenských učiteľov so sídlom v Trenčianskych Tepliciach.

Zakladajúcim dirigentom SZSU bol **Miloš Ruppeldt**, ktorý dirigoval zbor v rokoch 1921 – 1943. Ruppeldt bol významnou slovenskou hudobnou osobnosťou. Bol zakladateľom prvej Hudobnej školy pre Slovensko v Bratislave a ochotníckeho orchestrálneho združenia Slovenskej filharmónie. Bol riaditeľom hudobného odboru Čs. rozhlasu v Bratislave, spolupracoval pri zakladaní a budovaní hudobných inštitúcií. Repertoár SZSU založil na novej tvorbe slovenskej klasiky. Podnietil známe osobnosti slovenskej hudby k novej zborovej tvorbe (Ján Levoslav Bella, Viliam Figuš-Bystrý, Mikuláš Moyzes, Mikuláš Schneider-Trnavský). Jeho láska k piesni, hlboký umelecký cit vytvorili zo SZSU dokonalé teleso v technike prednesu, do ktorej vhodným spôsobom dával svoju individualitu. Za jeho pôsobenia SZSU uskutočnil úspešné koncertné zájazdy po celom Slovensku, ale aj v Čechách a na Morave, v Poľsku, Juhoslávii, Grécku, Bulharsku,

vo Viedni. Miloš Ruppeltdt viedol SZSU až do svojej smrti v roku 1943. V rokoch 1943 – 1945 v Speváckom zbore slovenských učiteľov pôsobili a so zborom spolupracovali skladatelia Ján Cikker a Dezider Kardoš. Jeho nástupcom sa v rokoch 1945 – 1954 stal **Ján Strelec**. Bol jedným z hlavných organizátorov hudobného školstva na Slovensku. Mal veľké zásluhy na založení Slovenskej filharmónie a Vysokej školy múzických umení v Bratislave (1949), kde bol aj prvým rektorom. Pod jeho vedením sa zbor od základu prebudoval. Bol uznávaným hlasovým pedagógom, za jeho účinkovania SZSU obohatil o celkový prejav a hlasovú kultúru, čím zbor získal predpoklady na zvládnutie aj náročnejších diel klasickej a súčasnej vokálnej tvorby. Repertoár zboru rozšíril predovšetkým o skladby súčasných slovenských hudobných skladateľov (Frico Kafenda, Ján Cikker, Alexander Moyzes, Eugen Suchoň a i.).

Dirigentskú štafetu v rokoch 1954 – 1977 prevzal jeho žiak a vedúci odboru dirigovania na VŠMU Dr. **Juraj Haluzický**. Zaslúžil sa o zdisciplinovanie zboru po intonačno-rytmickej stránke a zdokonalenie interpretačnej úrovne zboru. SZSU postupne dostal na takú úroveň, že získal vážny rešpekt nielen v ČSR, ale úspešne sa prezentoval aj na zahraničných pódioch (v Belgicku, Dánsku, Holandsku, Nemecku, Ukrajine a v Estónsku). SZSU získal v tomto období mnohé významné ocenenia a umiestnenia nielen na domácich, ale aj na európskych a svetových súťažiach a festivaloch – (bronzová a strieborná medaila na súťaži v Llangollene, Wales, Veľká Británia – v roku 1964 a 1965).

Od roku 1977 až do roku 2001 tradíciu SZSU naďalej rozvíjal žiak J. Haluzického a zároveň aj nástupca na VŠMU v Bratislave – **Peter Hradil**. Pod jeho vedením začal zbor študovať premiérové skladby skladateľov 20. storočia a vo svojom umeleckom prejave skĺbil spevnosť a intonačno-rytmickú pregnantnosť svojich predchodcov. Za pôsobenia Petra Hradila zbor získal významné ocenenia na domácich a zahraničných súťažiach a koncertoval takmer vo všetkých štátoch Európy a s mnohými zbormi udržiava umelecké kontakty dodnes. SZSU sa úspešne prezentoval opäť v Llangollene v roku 1991, (kde získal striebornú medailu), 1985 v Tolose, 1987 v Gorizii, 1992 v Aténach a 1995 v Neuchateli (Švajčiarsko), kde všade získal v silnej medzinárodnej konkurencii

2. miesto. Najvyššie ocenenia, zlaté medaily, zbor získal na prestížnych medzinárodných súťažiach v roku 1995 v Litomyšli a v roku 1996 v Powel River v Kanade. V tom istom roku SZSU účinkoval i v USA, keď sa splnili predchádzajúce túžby mnohých členov zboru z roku 1930, aby sa predstavil svojim krajanom žijúcim v Kanade a USA. V tomto období vznikla aj prvá nahrávka na MG kazete s názvom *The Slovak Teacher* a v rokoch 2001 a 2002 vznikol nový zvukový kompaktný nosič – prvé CD s názvom *Duchovná hudba* pod umeleckým vedením a dramaturgiou Petra Hradila. „Live“ nahrávku realizoval Ilja Michalič počas koncertov zboru v trnavskej Katedrále sv. Jána Krstiteľa a v Kostole sv. Mikuláša v Trnave.

Posledným vrcholom medzinárodných ambícií SZSU bol zájazd do Tokia v Japonsku v júli 2001, kde na pozvanie hosťoval na troch významných festivaloch v prefektúre Chiba. Tohto významného podujatia sa dlhoročný dirigent SZSU Peter Hradil pre vážne onemocnenie nezúčastnil. Zbor pod vedením vicedirigenta Vladimíra Bálinta predviedol koncertný program na vysokej umeleckej a interpretačnej úrovni.

Od januára 2002 (po smrti Petra Hradila) bol ustanovený do funkcie dirigenta a umeleckého vedúceho SZSU **Štefan Sedlický**. Jeho príchodom sa začína piata významná umelecká etapa zboru. Žiak profesora Petra Hradila už na začiatku spolupráce so zborom naznačil svoje umelecké predstavy zaradením skladieb autorov hudby 20. storočia. Z jeho podnetu vyhlásil SZSU skladateľskú súťaž pre mužský zbor s názvom *Volanie* po partitúrach, ktorá obohatila dramaturgiu zboru. Naštudovanie a premiérovanie nových skladieb súčasných skladateľov odhalilo interpretačné možnosti telesa.³

Dirigent a umelecký vedúci Štefan Sedlický v krátkom časovom priestore so SZSU realizoval niekoľko CD nahrávok – *Hoj, zem drahá* (2003), *Korunovácia Márie – manželky Maximiliána II* od Lukáša Borzíka (2004), *Sakrálna tvorba na prelome milénia* (2012), participoval na CD z tvorby *Jána Cikkera* a vydal CD nosič s folklórnou tematikou a ľudovou poéziou s názvom *Tam medzi horami* (2015).

V repertoári SZSU nechýbali a ani nechýbajú skladby popredných slovenských hudobných skladateľov (J. L. Bella, M. Moyzes, M. Schneider-Trnavský, E. Suchoň, J. Cikker, L. Burlas, A. Zemanovský, I. Zeljenka, I. Hrušovský, J. Grešák, O. Ferenczy, M. Novák, L. Borzík, P. Krška, J. Iršai, P. Špilák, Ľ. Bernáth a i.), ale ani skladby starých majstrov vokálnej hudby (O. di Lasso, P. Palestrina, Th. Tallis, L. de Vittoria, J. Gallus-Handl a d.). SZSU vystupuje predovšetkým pre slovenské publikum, kde sa predstavuje i mladším poslucháčom na výchovných koncertoch, ale aj dospelým poslucháčom na celovečerných koncertoch a v liturgii na bohoslužbách i Službách Božích po celej republike v malých dedinkách i väčších mestách, v rôznych festivalových centrách. Zbor koncertoval doma i v zahraničí. Zahraničné koncerty a účasť na festivaloch boli prezentáciou vysokej umeleckej úrovne zboru. Zbor sa predstavil o. i. v Prostějove a Přerove – Česká republika (2003), v Užhorode a Mukačeve – Ukrajina (2004), Miškolci – Maďarsko (2005), Barcelone – Španielsko a Krakove – Poľsko (2006), Báčskom Petrovci – Srbsko (2006), Gorízii – Taliansko (2007), Lignane – Taliansko (2008), Pécsi – Maďarsko (2010), Neuchateli – Švajčiarsko (2010), Prahe – Česká republika, Viedni – Rakúsko (2011), FIMU Belforte – Francúzsko (2013), Olomouci, Zlíne – Česká republika (2013), Rige – Lotyšsko (2014), v Kacwine, Krempachu, Nowom Saczi – Malopoľsko, Poľsko (2015).

Spevácky zbor slovenských učiteľov naštudoval a premiéroval v poľskom Krakove skladbu Wojciecha Widłaka *Alleluja! Laudate Dominum de caelis...* za účasti autora a skladbu slovenského skladateľa Pavla Kršku *Amen, Magnificat*. Spolupráca SZSU a dirigenta Štefana Sedlického priniesla nové umelecké dimenzie. Domáce i zahraničné kritiky vyzdvihujú vyspelú spevácku kultúru SZSU, jeho plnosť a krásu zvuku, čistotu intonácie, precítený prejav, ale aj spoločenský šarm a srdečnosť kolektívu. To predurčilo uskutočniť v roku 2016 (pri príležitosti 95. výročia zboru) dva jubilejné koncerty SZSU v Bratislave (jeden svetský a druhý sakrálny).

Jubileum – 95 rokov nepretržitej aktívnej a úspešnej umeleckej činnosti národného celoslovenského mužského speváckeho zboru, to je obdobie, akým sa nemôže „pýšiť“ každý spevácky zbor na Slovensku.

Svoj jubilejný rok otvorili v Trenčíne

Spevácky zbor slovenských učiteľov (SZSU) otvoril svoj jubilejný rok pri príležitosti 95. výročia založenia 12. marca 2016 hudobnou spomienkou pri pamätnej tabuli na Farskej ulici v Trenčíne. Na pamätnej tabuli, ktorá je umiestnená na budove Slovenskej sporiteľne na Farskej ulici, sa píše: „*Spevácky zbor slovenských učiteľov začal svoju činnosť 3. marca 1921 v budove, ktorá stála na tomto mieste*“. Dva mesiace predtým (15. januára 1921) sa zatiaľ bez dirigenta zišlo po prvýkrát v Trenčíne 26 učiteľov. Prvým pracovným stretnutím sa stal 3. marec 1921, ktorý považujú za dátum vzniku. Zbor prijal aj svoj doterajší názov – Spevácky zbor slovenských učiteľov a rozhodol sa angažovať dirigenta Miloša Ruppeldta, ktorý viedol zbor do roku 1943.⁴

Rok 2016 bol ministerstvom kultúry Slovenskej republiky vyhlásený za Rok slovenskej hudby. Priamym podnetom na vyhlásenie *Roku slovenskej hudby 2016* sú viaceré významné výročia osobností slovenskej hudobnej kultúry, ako aj umeleckých telies, ktoré si počas tohto roka pripomíname. Jedným z jubilujúcich umeleckých telies je v tomto roku aj **Spevácky zbor slovenských učiteľov** (1921 – 2016). Tento význam-

ný mužský spevácky zbor s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorého zriaďovateľom je prostredníctvom Domova Speváckeho zboru slovenských učiteľov Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, si so svojím dirigentom **Štefanom Sedlickým** naplánoval koncertný vrchol svojho jubilejného roka v Bratislave.

Jubilejné koncerty v Bratislave

Hlavný slávnostný galakonzert sa uskutočnil **18. júna 2016** vo **Velkom koncertnom štúdiu Slovenského rozhlasu** pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Petra Plavčana. V jeho zastúpení sa koncertu zúčastnil generálny riaditeľ sekcie regionálneho školstva Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Marián Galan, ďalej zástupcovia umeleckých vysokých škôl z Banskej Bystrice a Bratislavy, predstavitelia priamo riadených organizácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku, Matice Slovenskej a mnohé osobnosti odbornej hudobnej verejnosti na čele s hudobnými skladateľmi, ktorých skladby boli zaradené v programe koncertu – **Jevgenijom Iršaio**m, **Petrom Špilákom** a **Ľubošom Bernáthom**. Predseda Dozorného výboru Matice Slovenskej **Štefan Martinkovič** odovzdal v zastúpení predsedu Matice slovenskej Mariána Tkáča Speváckemu zboru slovenských učiteľov **Cenu Matice Slovenskej, bronzovú plaketu** udelenú pri príležitosti 95. výročia jeho založenia.

Ako hosť vystúpil domáci **Detský a dievčenský spevácky zbor Slovenského rozhlasu** s dirigentom **Adriánom Kokošom** a na koncerte participoval aj mladý talentovaný slovenský organista **Pavol Valášek**. V programe galakonzertu odznali diela prevažne slovenských hudobných skladateľov vrátane troch svetových premiér: *De profundis* pre organ a zbor od Jevgenija Iršaia, *Otče náš* pre detský, mužský zbor a organ od Petra Špiláka a *A brevis dialogus hominis* pre detský zbor, mužský zbor a klavír od Ľuboša Bernátha.

Koncertné oslavy 95. výročia SZSU pokračovali **19. júna 2016** sakrálnym koncertom v Blumentálskom kostole v Bratislave, na ktorom okrem SZSU ako hosť vystúpil aj rovnako jubilujúci (80 rokov) gréckokatolícky katedrálly spevácky zbor bratislavskej eparchie **Kyryllomethodeon** s dirigentom **Ladislavom Sabolčákom**, ktorý sa predstavil niekoľkými sakrálnymi skladbami východného byzantského obradu v cirkevnoslovenskom jazyku. Svojou prítomnosťou na koncerte spevácke zbory poctil aj gréckokatolícky biskup a prvý bratislavský eparcha **Vladyka Peter Rusnák**.

Spomínanými výročnými koncertmi SZSU zavŕšil oslavy jubilejného roka, ktorý začal symbolicky v marci 2016 na mieste svojho vzniku v Trenčíne koncertom a krátkou spomienkou na svojich zakladateľov, priaznivcov a bývalých členov telesa.⁵

Jubilejný rok a vokálne umenie SZSU v tomto roku prezentoval ďalej na festivaloch na Slovensku (Festival V4 v Leviciach, Regionálny festival Daxnerov Tisovec), ale najmä v rámci projektu prof. M. Mušku u slovenských krajanov v Poľsku, ktorý sa konal pri príležitosti 40. výročia úmrtia Jána Strelca (1893 – 1975) pochádzajúceho z Kacwina, obce z horného Spiša, t. č. v Poľsku. Koncerty a vystúpenia SZSU na Orave a hornom Spiši (Krempach, Nowý Sacz) v susednom Poľsku boli spojené predovšetkým s výročím jedného z najvýznamnejších dirigentov SZSU – Jána Strelca. V dejinách slovenského hudobného umenia mu patrí významné miesto. Bol prvým rektorom VŠMU v Bratislave, pedagógom spevu a zborovým dirigentom. SZSU viedol ako zbormajster v rokoch 1945 –

1954, pod jeho vedením sa zbor prebudoval a zdokonalil svoju hlasovú kultúru, repertoár sa rozšíril o skladby ďalších slovenských autorov. Snahou bola podpora spoločenského a kultúrneho života Slovákov žijúcich v Poľsku a ich slovenského povedomia.

Dôležitou stránkou zboru je propagácia slovenskej hudby a vokálneho umenia – vzhľadom na vysokú kvalitu a úspechy doma i v zahraničí je Spevácky zbor slovenských učiteľov skvelým reprezentantom slovenskej hudobnej kultúry aj mimo Slovenska.

Súčasnú umeleckú úroveň SZSU dokumentujú mnohé domáce a zahraničné ocenenia na súťažiach, festivaloch a koncertných pódioch, ale najmä získanie Zlatej medaily na VIII. World Choir Games – svetovej zborovej olympiáde v lotyšskej Rige v roku 2014.

Záver

Spevácky zbor slovenských učiteľov (SZSU) patrí medzi špičkové amatérske mužské spevácke zbory na Slovensku. Jeho trvalým sídlom je od roku 1933 Domov SZSU v kúpeľnom meste Trenčianske Teplice. Je stabilizovaným mužským vokálnym telesom, schopným reprezentovať Slovensko v oblasti vokálnej hudby po celom svete. V poslednom období prebiehajúce celospoločenské zmeny sa dotýkajú i jeho existencie, činnosti a umeleckého snaženia. Niektoré z nich sú čiastočne ovplyvniteľné, ale prevažná časť je vynútená dobou.

Príspevok o SZSU a jeho histórii bol spracovaný podľa podkladov z Pamätníc SZSU a archívnych materiálov jednotlivých členov SZSU a Domova SZSU v Trenčianskych Tepliciach. Príspevok len stručne poukazuje na roky svojej existencie z pohľadu histórie, ako sa menil a mení pohľad na zborový spev na Slovensku a aké má miesto v slovenskej kultúre v súčasnosti. Mapuje skromne tiež domáce a zahraničné úspechy. Toto mužské vokálne teleso sa na rozvoji slovenskej kultúry podieľa významnou mierou. Radí sa na popredné miesto v amatérskom vokálnom umení a stáva sa vzorom pre mnohé amatérske telesá. V neposlednom rade zaznamenáva v tomto smere významné postavenie i v regionálnej kultúre. Určitou brzdou umeleckého napredovania SZSU je i jeho „jedinečnosť“ na slovenskej hudobnej scéne. Okrem neho totiž existuje už iba jediný mužský zbor, schopný ako-tak interpretovať existujúcu slovenskú hudobnú literatúru pre mužské zbory (Bradlan v Trnave). Aj preto nemajú slovenskí hudobní skladatelia veľký záujem komponovať diela pre mužské zbory. Podobná situácia je i v iných krajinách. Táto skutočnosť kopíruje stav, ktorý je v tejto kategórii zborového spievania v súčasnosti pre Európu typický. Pritom zvuk mužského zboru je pre poslucháčov zvukovým ideálom.⁶

POZNÁMKY

¹ Pamätnica SZSU, 2011

² Kol.: *Dejiny slov. hudby*. Bratislava: SAV, 1957, s. 341.

³ Pamätnica SZSU, 2011.

⁴ In: *Mestské noviny*. Mesto Trenčín, 9. 3. 2016.

⁵ Podľa príspevkov a tlačovej správy Dr. Jozefa Vakoša a Mgr. Petra Filína – členov SZSU – spracoval M. Pazúrik.

⁶ Fotografie použité v príspevku – archív M. Pazúrika.

LITERATÚRA

- KOSTELNÝ, M.: *50 rokov Speváckeho zboru slovenských učiteľov*. Martin: Osveta Martin, 1971.
- Pamätnica SSSU: Pamätnica speváckeho sboru slovenských učiteľov*. Vydal SSSU z príležitosti jubilea svojej dvanásťročnej činnosti a otvorenia svojho Domova v Trenčianskych Tepliciach. Tlačil kníhtlačiarsky spolok v Turčianskom sv. Martine, 1933.
- PAZÚRIK, Milan – VAKOŠ, Jozef: *Pamätnica k 90. výročiu Speváckeho zboru slovenských učiteľov*. Zvolen: Vydavateľstvo Bratia Sabovci, 2011.
- PAZÚRIK, Milan: *95 rokov SZSU*. [DVD.] Košice: EQUILIBRIA s.r.o., 2016.
- PAZÚRIK, Milan: *Príspevok k jubileu zboru*, medzinárodné sympóziu o zborovom speve Cantus Choralis, Univerzita J. E. Purkyňe, Ústí nad Labem, 2011.
- PAZÚRIK, Milan: *Príspevok k jubileu zboru*, medzinárodné sympóziu o zborovom speve Cantus Choralis Slovaca, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2016.
- PAZÚRIK, Milan: *Koncertovali u našich krajanov v Poľsku. Rok Slovenskej hudby v znamení jubilea Speváckeho zboru slovenských učiteľov*. In: *Slovenské národné noviny*, Martin: Matica slovenská, roč. 31, september 2016, č. 38 – 39, s. 19.
- SEDLICKÝ, Tibor: *Spevácky zbor slovenských učiteľov*. Banská Bystrica: Stredoslovenské vydavateľstvo, 1963.
- SEDLICKÝ, Tibor: *K dejinám zborového spevu na Slovensku*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Literárne a hudobné múzeum v Banskej Bystrici a Národné osvetové centrum v Bratislave, 1996.

SUMMARY

A Jubilee – 95 Years of the Existence of the Slovak Teachers' Choir

The contribution reflecting the Slovak Teachers' Choir (SZSU) and its history has been compiled on the basis of the documents from the publications Pamätnica of the SZSU published on the occasions of the Choirs' jubilees and from archival materials of individual members of the SZSU and the Slovak Teachers' Choir House located in Trenčianske Teplice. The author points to the years of its existence from the perspective of the history of Slovakia considering its place in the Slovak culture nowadays. He presents the composers, conductors and also the domestic and foreign achievements of the Choir. This prestigious vocal ensemble substantially contributes to the development of the Slovak culture. The Choir ranks among the best in the amateur vocal art in Slovakia and it stands for a model for many amateur ensembles. The Choir maintains a significant position in the regional culture as well. That was eventually confirmed by the jubilee concert organized on the occasion of the 95th anniversary of the Choir's foundation in Bratislava.